

N:o 83.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående bestämmelser om förlust af pensionsrätt eller pension för den, som blifvit från innehafvande tjenst afsatt eller förklarats hafva gjort sig till afsättning skyldig; gifven Stockholms slott den 6 april 1900.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finnsärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att besluta,

att pension eller fyllnadspension af statsmedel icke må tillkomma den, som genom domstols eller vederbörande myndighets beslut blifvit afsatt eller för fel eller försummelse i tjensten afskedad från tjenstbefattning, med hvilken rätt till sådan pension eller fyllnadspension är förenad, ej heller den, som efter erhållet afsked från dylik befattning blifvit genom i vederbörlig ordning meddeladt beslut dömd medborgerligt förtroende förlustig eller, i stället för till afsättning, dömd till straff jemlikt 2 kapitlet 17 § strafflagen; skoland i dessa fall pensionsrätten anses vara förverkad vid den tid, berörda beslut vunnit laga kraft; dock att i fråga om embets- eller tjänsteman, hvars pensionering bestrides af medel från kabinetts- eller konsulskassan, pensionsrätten icke anses förverkad, med mindre Kongl. Maj:t förklarar sådan påföljd böra inträda; samt

att, beträffande huru i de fall, som i föregående punkt omförmälas, förfaras bör i fråga om pension, hvartill någon på grund af anställning i statens tjenst eller eljest må vara berättigad från anstalt, som af

staten understödjes, skall gälla hvad i reglementet för hvarje särskild sådan anstalt är eller framdeles må varda stadgadt.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 april
1900.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANNERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
RESTADIUS,
ODELBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet grefve Wachtmeister
anförde i underdånighet:

Beträffande arméns militär- och civilstat är i punkten 10 i nådiga
cirkuläret angående ny pensionsreglering för armén den 22 juni 1877
stadgadt, att den, som efter laga ransakning och dom blifvit förvunnen
till sådant brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, skall
från och med månaden näst efter den, då domen vunnit laga kraft,
äfvén vara förlustig sin rätt till åtnjutande af pension med fyllnads-
pension, samt att frågan, huruvida den, som, utan att förlora medbor-
gerligt förtroende, blifver genom dom skild från tjenstebefattning, med
hvilken rätt till fyllnadspension enligt de i cirkuläret angifna grunder

är förenad, skall derigenom hafva förverkat rätt till denna fyllnadspension, kommer i hvarje fall att bero på Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

I en till Riksdagen aflåten nådig proposition af den 22 december 1897 föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva, att berörda punkt 10 i kongl. cirkuläret den 22 juni 1877 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Den, som efter laga ransakning och dom blifvit förvunnen till sådant brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, skall från och med månaden näst efter den, då domen vunnit laga kraft, äfven vara förlustig sin rätt till åtnjutande af pension och fyllnadspension. Huruvida åter den, som, utan att ådömas förlust af medborgerligt förtroende, genom laga kraft egande beslut blifvit afsatt från syssla, med hvilken rätt till fyllnadspension enligt dessa grunder är förenad, eller efter erhållet afsked dömd till straff jemlikt 2 kap. 17 § strafflagen, skall derigenom hafva förverkat rätt till fyllnadspension, kommer i hvarje fall att bero på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.»

Med anmälan att Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits, anhöll i underdånig skrifvelse den 13 maj 1898 angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel Riksdagen, dels att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i grunderna för arméns och flottans pensionering, att den, som, utan att ådömas förlust af medborgerligt förtroende, genom laga kraft egande beslut blifvit afsatt från syssla, med hvilken rätt till fyllnadspension vore förenad, eller efter erhållet afsked förklarats hafva gjort sig till afsättning skyldig, skulle hafva förverkat rätt till fyllnadspension, och dels att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida icke för alla klasser af embets- och tjenstemän samt betjente, hvilkas pensionering delvis eller i sin helhet bestredes af allmänna medel, motsvarande bestämmelser om förlust af pensionsrätt eller pension borde blifva gällande, som de, hvilka kunde komma att stadgas beträffande armén och flottan.

Öfver Riksdagens berörda framställning hafva efter särskilda nådiga remisser underdåniga utlåtanden afgifvits af direktionen öfver arméns pensionskassa, af marinförvaltningen, efter direktionens öfver flottans pensionskassa hörande, af jernvägsstyrelsen, efter direktionens för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning hörande, af statskontoret, af generalpoststyrelsen, af telegrafstyrelsen, efter direktionens för telegrafverkets pensionsinrättning hörande, samt af generaltullstyrelsen.

Statskontoret har i sitt den 1 november 1898 afgifna utlåtande

till en början erinrat, att för närvarande pensionerades *uteslutande af statsmedel*:

1:o) alla de, som vore berättigade till pensioner å *allmänna in-dragningsstaten*, d. v. s. civile embets- och tjänstemän samt betjente i allmänhet äfvensom åtskillige med dem i pensionshänseende likstälde;

2:o) tullverkets tjänstepersonal, för hvilken pensionerna utginge af *tullmedlen*; och

3:o) embets- och tjänstemän, tillhörande minister- eller konsulsstaten, hvilkas pensionering bestredes af medel från *kabinetts- eller konsulskassorna*; att

fyllnadspensioner af statsmedel utginge till:

1:o) arméns militär- och civilstat, för hvilket ändamål vore å *nionde hufvudtitelns extra stat* uppfördt ett kreditiv till disposition af arméns pensionskassa;

2:o) a) flottans militär- och civilstat, b) mariningeniörsstaten och c) marinförvaltningens embets- och tjänstemän samt betjente; varande för denna utgift medel anvisade å *nionde hufvudtitelns ordinarie stat*;

3:o) a) lotsstyrelsens embets- och tjänstemän samt betjente och b) befäl och underbefäl vid lotsverket, till hvilka *fyllnadspensioner* utginge från *lotsmedlen*;

4:o) postverkets tjänstepersonal af alla grader, hvilken förr pensionerades *uteslutande af postmedlen*, men hvars pensionering dåmera bestredes af *postmedlen*, endast i den mån den till pension berättigade icke egde att erhålla pensionsbeloppet från civilstatens pensionsinrättning; och

5:o) telegrafverkets tjänstepersonal af alla grader, hvilken åtnjöte *fyllnadspensioner från telegrafmedlen*; samt att

staten genom *anslag till vederbörande pensionsinrättningar* i mer eller mindre grad deltog i pensionskostnaden för dem, som åtnjöte pensioner från

1:o) civilstatens pensionsinrättning;

2:o) arméns pensionskassa;

3:o) flottans pensionskassa;

4:o) handelsflottans pensionsanstalt;

5:o) statens jernvägstrafiks pensionsinrättning;

6:o) folkskolelärares pensionsinrättning;

7:o) kongl. teaterns pensionskassor.

Vidare har statskontoret anfört, att för den första af nämnda grupper af *tjensteinnehafvare*, eller för dem, *hvilkas pensionering bestredes uteslutande af statsmedel*, för närvarande saknades bestämmelser om för-

lust af pensionsrätt i de fall, som i Riksdagens ofvan åberopade skrifvelse afsåges. I sakens natur finge dock anses ligga, att den, som blifvit från tjenst afsatt, aldrig kunde komma i åtnjutande af dylik pension. Vederbörandes rätt till pension af detta slag pröfvades nemligen alltid af Eders Kongl. Maj:t i hvarje särskildt fall; och första vilkoret för pensions beviljande vore uppenbarligen, att den till pension ifrågakomne skulle vara innehafvare af den tjenst, med hvilken pensionsrätt blifvit förbunden. Då emellertid efter en sådan pensionärs afskedstagande kunde blifva uppdagadt, att han under tjenstetiden gjort sig skyldig till brott af den beskaffenhet, att han, derest han varit kvar i tjenst, bort till afsättning dömas, och då det syntes vara rättvist, att ingen finge åtnjuta statspension med bättre rätt än den lön, han egt att af statsmedel uppbära, funne statskontoret beträffande nu ifrågavarande grupp af tjensteinnehafvare en bestämmelse i det af Riksdagen angifna syftet vara på sin plats.

Hvad anginge den andra gruppen af ofvan omförmälde *tjensteinnehafvare*, eller dem, till hvilka *fyllnadspensioner af statsmedel* utginge, funnes bestämmelser meddelade:

1:o beträffande *arméns militär- och civilstat* i förenämnda nådiga cirkulär angående grunder för pensioneringen af armébefälet den 22 juni 1877, för hvilka bestämmelsers innehåll ofvan blifvit redogjordt;

2:o beträffande *flottans militär- och civilstat, mariningenjörssstaten, marinförvaltningens och lotsstyrelsens embets- och tjänstemän samt betjente äfvensom befäl och underbefäl vid lotsverket*, hvilka samtliga skulle vara delegare i flottans pensionskassa, i gällande reglemente för nämnda kassa; varande dessa bestämmelser lika lydande med de för arméns militär- och civilstat gällande;

3:o beträffande *telegrafverkets tjänstepersonal* i nådiga reglementet för telegrafverkets pensionsinrättning den 17 december 1886, hvori stadgades, att delegare, som afskedades till följd af brott mot allmän lag, förlorade all rätt till pension; att, derest delegare afskedades till följd af tjänstefel, det skulle på telegrafstyrelsens pröfning bero, huruvida tjänstefelet finge anses vara af den svåra beskaffenhet, att jemväl pensionsrätten borde förloras; samt att, om pensionstagare förlorade medborgerligt förtroende, han ock skulle vara pensionsrätten förlustig.

Då de skäl, som föranledt statskontoret att i fråga om dem, hvilka helt och hållet af statsmedel pensionerades, uttala sig för utfärdandet af bestämmelser i det af Riksdagen angifna syftet, syntes ega samma giltighet i afseende å dem, som egde att af statsmedel uppbära fyllnadspensioner, ansåge statskontoret, att äfven på dessa senare borde tilläm-

pas enahanda bestämmelser i fråga om förlust af statspension, som dem, hvilka kunde vara fastställda för dem, hvilkas pensioner till hela beloppet utginge af statsmedel.

Vidkommande slutligen den grupp af *tjensteinnehafvare eller andra personer, som kunde vara berättigade till pensioner ur kassor, hvilkas verksamhet staten medelst anslag understödde*, så intoge dessa beträffande dem från nämnda kassor tillkommande pensioner otvifvelaktigt i nu ifrågavarande hänseende en annan ställning än de förut här omhandlade, så till vida nemligen som den enskilde pensionstagaren icke kunde sägas af staten uppbära något visst pensionsbelopp. Vid sådant förhållande måste det äfven blifva svårt och i de flesta fall säkerligen omöjligt att afgöra, i hvad mån staten skulle under oftanämnda förutsättningar undandraga den brottslige sitt understöd. I de respektive pensionskassornas reglementen, fastställda af Eders Kongl. Maj:t, vore emellertid i allmänhet redan intagna bestämmelser, hvarigenom till afsättning dömd delegare eller delegare, som efter afskedstagandet gjort sig förvunnen till brott, för hvilket han eljest skolat till afsättning dömas, ginge i mistning af sin pensionsrätt. Sålunda stadgades:

1:o) i gällande *reglemente för civilstatens pensionsinrättning*: att den, som dömdes för begången förbrytelse sin syssla förlustig eller efter erhållet afsked genom laga kraft vunnet beslut förklarades hafva gjort sig till sådan påföljd förfallen, hade förlorat rättigheten att af pensionsinrättningen undfå pension, samt att delegare, som efter erhållet afsked blifvit för begången förbrytelse dömd medborgerligt förtroende förlustig, hade för den tid, berörda påföljd varade, förlorat pensionsrättigheten;

2:o) i *reglementet för arméns pensionskassa* af den 15 december 1893: att den, som efter laga ransakning och dom blifvit förvunnen till sådant brott, som medförde förlust af medborgerligt förtroende, skulle från och med månaden näst efter den, då domen vunnit laga kraft, äfven vara förlustig sin rätt till pensions åtnjutande från denna kassa;

3:o) i gällande *reglemente för flottans pensionskassa*: bestämmelser af det innehåll, förut redan återgifvits;

4:o) i *reglementet för handelsflottans pensionsanstalt* af den 29 januari 1864: att för pensions erhållande erfordrades, bland annat, att ega behörigen vitsordad god frejd;

5:o) i *reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning* af den 3 november 1882: att delegare, som af styrelsen för statens jernvägstrafik entledigades såsom varande för sin befattning olämplig eller afskedades på grund af tjenstefel eller brott mot allmän lag eller därför,

att han utan styrelsens samtycke lemnat sin tjänst, förlorade all rätt till pension, äfven om han vid afskedandet innehade sådan rätt; samt 6:o) i *reglementet för folkskolelärarnes pensionsinrättning* af den 30 november 1866: att folkskolelärare, som för tjänstefel eller brott blifvit genom laga kraft vunnet beslut dömd sin tjänst förlustig eller förklarad till sådan påföljd förfallen, förlorade rätt till pension, samt att, om pensionstagare dömdes förlustig medborgerligt förtroende, förlorades jemväl pensionsrätten.

Af öfriga i ärendet hörda myndigheter hafva marinförvaltningen, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och generaltullstyrelsen förklarad sig icke hafva något att erinra mot meddelande af bestämmelser i det af Riksdagen angifna syfte.

Direktionen öfver arméns pensionskassa har anfört, bland annat, att direktionen i princip delade Riksdagens uppfattning, att en statens embets- eller tjänsteman, som så groft förbrutit sig, att han förskylt afsättning, äfven borde hafva förverkat rätt till den af statsmedel utgående pensionen, men dock icke kunde undgå att tillmäta en viss giltighet åt de skäl, som ursprungligen finge antagas hafva gifvit anledning till stadgandet att frågan, huruvida den, som, utan att förlora medborgerligt förtroende, skildes från tjänstebefattning, derigenom skulle hafva förverkat rätt till fyllnadspension, i hvarje fall komme att bero på Eders Kongl. Maj:ts pröfning — ett stadgande, som sålunda innebure, att, om Eders Kongl. Maj:t så pröfvade skäligt, den till afsättning dömd kunde bibehållas vid sin rätt till fyllnadspension. Förhållandet vore nemligen, att flera af de brott, för hvilka strafflagen för krigsmagten stadgade afsättning, i och för sig icke vore af den svåra beskaffenhet, att de skolat beläggas med så strängt straff, om detta ej ansetts krävas ur disciplinär synpunkt och för krigstuktens upprätthållande. Derest den, som, till följd af en för krigsmagten gällande undantagslag, för sin förbrytelse drabbats af ett strängare straff, än i allmänna strafflagen stadgades, betoges rätt till fyllnadspension, skulle detta, med hänsyn jemväl till de af honom för fyllnadspensions erhållande under tjänstetiden inbetalda afgifter, innebära en obillig hårdhet, som ingalunda kunde anses fordras af det allmänna rättsmedvetandet. I de fall åter, då någon, som lydte under strafflagen för krigsmagten, beginge brott, hvarå straff der icke vore satt, och som således jemlikt § 3 i nämnda lag skulle straffas efter allmän lag och laga stadgar, syntes deremot förlust af rätt till fyllnadspension för den till afsättning dömd, på sätt Riksdagen föreslagit, ovilkorligen och utan inskränkning böra följa. Om sålunda för det fall, att någon, med tillämpning af de i strafflagen för krigsmagten

upptagna straffbestämmelser, till afsättning dömdes eller efter erhållet afsked förklarades hafva gjort sig till afsättning skyldig, det komme att på Eders Kongl. Maj:ts pröfning bero, om den dömda jemväl skulle hafva förverkat rätt till fyllnadspension, hade direktionen i öfrigt icke något att erinra mot den af Riksdagen ifrågasatta ändringen i grunderna för arméns pensionering.

I anledning af hvad direktionen sålunda anført har statskontorets yttrande inhemtats; och har statskontoret i afgifvet underdånigt utlåtande af den 22 november 1898 anført, att, då tillräckliga skäl icke syntes vara af direktionen förebragta för att vid utfärdande af föreskrifter i förevarande ämne bereda en undantagsställning åt dem, hvilkas förseelser befundes falla under de i strafflagen för krigsmakten upptagna straffbestämmelser, statskontoret icke ansåge sig kunna tillstyrka nådigt afseende å direktionens förslag i hvad det skilde sig från statskontorets i ofvan anförda underdåniga utlåtande af den 1 november 1898 gjorda hemställan.

Slutligen har jernvägsstyrelsen, med åberopande af bestämmelserna i § 12 af det för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning gällande reglemente att vid statens jernvägar anställd tjänsteman eller betjent, som afskedats på grund af brott mot allmän lag, förlorade all rätt till pension, äfven om han vid afskedandet sådan rätt innehade, anført, att någon ändring i berörda reglemente icke erfordrades för vinnande af den af Riksdagen ifrågasatta enhetligheten i hvad beträffade bestämmelser rörande förlust af pensionsrätt för i tjänst varande embets- och tjänsteman samt betjent, som, utan att ådömas förlust af medborgerligt förtroende, genom laga kraft egande beslut blifvit afsatt från syssla. Deremot finnes i pensionsreglementet icke något stadgande, på grund hvaraf den, som, efter det han med rätt till pension entledigats från sin tjänst vid statens jernvägar, förklarades hafva gjort sig skyldig till afsättning, förlorade rätt till pension eller till någon del deraf. Då emellertid i hvarje pensionsbelopp, som uppbyres från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, till någon del inginge det statsbidrag, som af pensionsinrättningen uppbyres, funne styrelsen sig för sin del böra tillstyrka, att för vinnande af den af Riksdagen afsedda likställigheten mellan alla klasser af embets- och tjänstemän samt betjente, hvilkas pensionering delvis eller i sin helhet bestredes af allmänna medel, bestämmelser i sistberörda hänseende måtte gifvas; och har styrelsen, vid det förhållande att det statsbidrag, som inginge uti af statens jernvägstrafiks pensionsinrättning utbetalda pensionsbelopp, icke faststälts att

utgå såsom särskild så kallad fyllnadspension, ansett, att det nu ifrågasatta stadgandet borde gifvas den form, att den, som med rätt till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning erhållit afsked från sin tjänst vid statens jernvägar, men derefter förklarades hafva gjort sig skyldig till afsättning, derigenom skulle hafva förverkat rätten till så stor del af den till honom utgående pension, som utgjorde skillnaden mellan, å ena sidan, förutvarande pensionsbeloppet, samt, å andra sidan, det belopp, som efter verkställd utredning befunnes motsvara årliga lifräntan å sammanlagda kapitalet af hans egna till pensionsinrättningen inbetalda afgifter jemte derå för tiden intill entledigandet belöpande ränta med ränta derå.

Erinras bör, att de till poststaten hörande tjensteinnehafvarnes pensionering från och med innevarande år skall, enligt Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, i sin helhet bestridas af postmedlen.

I öfverensstämmelse med den mening, som uttalats af statskontoret och flertalet öfriga i ärendet hörda myndigheter, anser jag mig, efter samråd med cheferna för öfriga statsdepartement, böra förorda, att bestämmelser i den i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 13 maj 1898 angifna rigtning må bringas till stånd. I fråga om de embets- och tjenstemän, hvilkas pensionering bestrides af medel från kabinetts- eller konsulskassan och således af både svenska och norska statsmedel, torde likväl de bestämmelser, som sålunda må komma att utfärdas, icke utan vidare böra göras tillämpliga, utan lärer pension från någondera af dessa kassor icke böra anses förverkad, med mindre Eders Kongl. Maj:t förklarar sådan påföljd böra inträda.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att besluta,

att pension eller fyllnadspension af statsmedel icke må tillkomma den, som genom domstols eller vederbörande myndighets beslut blifvit afsatt eller för fel eller försummelse i tjensten afskedad från tjenstbefattning, med hvilken rätt till sådan pension eller fyllnadspension är förenad, ej heller den, som efter erhållet afsked från dylik befattning blifvit genom i vederbörlig ordning meddeladt beslut dömd medborgerligt förtroende förlustig eller, i stället för till afsättning, dömd till straff jemlikt 2 kapitlet 17 § strafflagen; skolande i dessa fall pensionsrätten anses vara förverkad vid den tid, berörda beslut vunnit laga kraft; dock att i fråga om embets- eller tjensteman, hvars pensionering bestrides af medel från kabinetts- eller konsulskassan, pensionsrätten icke anses förverkad, med mindre Kongl. Maj:t förklarar sådan påföljd böra inträda; samt

att, beträffande huru i de fall, som i föregående punkt omförmälas, förfaras bör i fråga om pension, hvartill någon på grund af anställning i statens tjenst eller eljest må vara berättigad från anstalt, som af staten understödjes, skall gälla hvad i reglementet för hvarje särskild sådan anstalt är eller framdeles må varda stadgadt.

Hvad statsrådet sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Richard Hägglöf.
